

Προσέλκυση ξένων ποιοτικών και παραγωγικών επενδύσεων

Προτάσεις Συμβουλίου Οικονομίας και Ανταγωνιστικότητας Κύπρου

Οι πρόσφατες εξελίξεις αναδεικνύουν την αναγκαιότητα για άμεση υιοθέτηση σημαντικών και αναγκαίων μεταρρυθμίσεων με στόχο τον εκσυγχρονισμό του συνόλου της οικονομίας και τη δημιουργία ενός ανταγωνιστικού και σύγχρονου περιβάλλοντος που θα ευνοεί την βιώσιμη ανάπτυξη και θα προσελκύει ξένες επενδύσεις.

Προς αυτή την κατεύθυνση, το ΣΟΑΚ μαζί με οίκο παροχής Συμβουλευτικών Υπηρεσιών (που διορίστηκε μετά από διαγωνιστική διαδικασία και χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση), εργάζεται εντατικά στη δημιουργία της νέας μακροχρόνιας στρατηγικής που θα πρέπει να χαράξει η Κύπρος για τα επόμενα 15 χρόνια και θα καθορίσει το νέο αναπτυξιακό μοντέλο της χώρας.

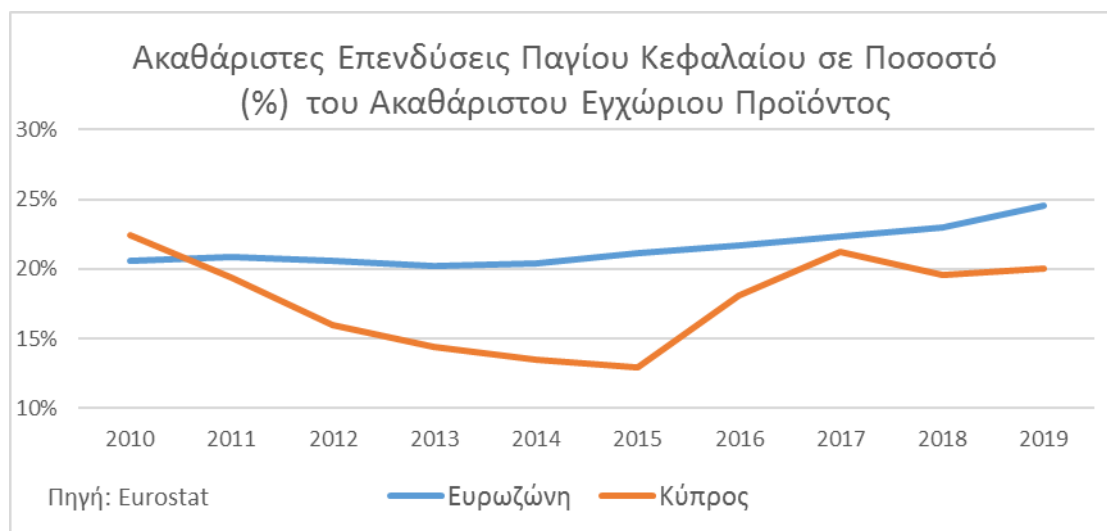
Βασική επιδίωξη του έργου είναι η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής και ενός νέου, σύγχρονου μοντέλου ανάπτυξης της χώρας, που θα οδηγήσουν στην επίτευξη βιώσιμης μακροπρόθεσμης ανάπτυξης. Η στρατηγική αυτή εστιάζεται σε δύο κύριους πυλώνες. Ο πρώτος αφορά την αναδιάρθρωση και ο δεύτερος την ανάπτυξη. Όσον αφορά την αναδιάρθρωση το έργο εστιάζεται στην διόρθωση των στρεβλώσεων που εντοπίζονται στην κυπριακή οικονομία και στην υλοποίηση εκείνων των μεταρρυθμίσεων που εκκρεμούν. Στο δεύτερο πυλώνα, επιδιώκεται η αναγνώριση των κύριων οικονομικών τομέων, τόσο υφιστάμενων όσο και νέων, που θα μπορούν να συνεισφέρουν μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία προς την οικονομική δραστηριότητα και συνεπώς να επιτελέσουν τους βασικούς μοχλούς για επίτευξη μακροπρόθεσμης βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, στη βάση των συγκριτικών και ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων τα οποία έχει ή μπορεί να αναπτύξει η Κύπρος.

Παράλληλα, σημαντική επιδίωξη, είναι η διαμόρφωση πρακτικών εισηγήσεων για παροχή των απαραίτητων κινήτρων αλλά και ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος προς τον ιδιωτικό τομέα, για την προαγωγή των κατάλληλων παραγωγικών επενδύσεων. Ο νέος σχεδιασμός θα στοχεύει στην ενισχυμένη διεθνή ανταγωνιστικότητα, ανθεκτικότητα και προσαρμοστικότητα της οικονομίας, την εξωστρέφεια, την καινοτομία και τη διασφάλιση της περιβαλλοντικής και κοινωνικής βιωσιμότητας.

Η ολοκλήρωση της μελέτης της μακροχρόνιας εθνικής στρατηγικής αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Σεπτέμβριο του 2021. Αυτό δεν σημαίνει ότι η μεταρρυθμιστική προσπάθεια και η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος μπορούν να περιμένουν. Ο μεταρρυθμιστικός σχεδιασμός που βρίσκεται σε εξέλιξη, λαμβάνοντας υπόψη και την πρώτη τάξεως ευκαιρία μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος πρέπει να επιταχυνθούν, επιτρέποντας έτσι και την γρηγορότερη υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής με τα συνεπακόλουθα οφέλη.

Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο Οικονομίας και Ανταγωνιστικότητας προχωρεί με μια σειρά συστάσεων που αποσκοπούν στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την περαιτέρω αναζωογόνηση ξένων ποιοτικών και παραγωγικών επενδύσεων. Η Κύπρος ως

επενδυτικός προορισμός προσφέρει ήδη νέες επενδυτικές ευκαιρίες στους τομείς του εμπορίου, των υπηρεσιών, της ενέργειας, των αναπτυξιακών έργων, της ναυτιλίας, της εκπαίδευσης, της υγείας, της τεχνολογίας και στον τομέα του τουρισμού, καθιστώντας τις ξένες επενδύσεις σημαντικό πυλώνα ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας. Παρόλα αυτά, τέτοιες ξένες επενδύσεις παραμένουν σε σχετικά χαμηλότερο ποσοστό σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Η προσέλκυση παραγωγικών ξένων επενδύσεων αποτελεί σημαντικό πυλώνα ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας, μιας και βοηθούν στη διάχυση καινοτόμων γνώσεων και τεχνολογιών σε ολόκληρη την κοινωνία. Ως αποτέλεσμα, αυξάνεται η παραγωγικότητα, βελτιώνεται η ποιότητα των αγαθών και υπηρεσιών και ενισχύεται η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Οι ξένες επενδύσεις αποτελούν ισχυρή πηγή δημιουργίας και διατήρησης ουσιαστικής απασχόλησης για μεγάλα τμήματα της κοινωνίας και συμβάλλουν θετικά στις εξαγωγές, καθώς οι ξένοι επενδυτές είναι συνήθως περισσότερο προσανατολισμένοι στις ξένες αγορές έναντι των ντόπιων επιχειρήσεων. Μεγαλύτερη δεξαμενή επενδυμένου κεφαλαίου και δημιουργία θέσεων εργασίας οδηγούν επίσης σε μεγαλύτερα έσοδα για την κυβέρνηση μέσω διαφόρων μέσων όπως είναι οι άμεσοι φόροι που πληρώνονται από ξένους επενδυτές και επίσης μέσω έμμεσων μέσων όπως φόροι εισοδήματος και φόροι επί των πωλήσεων που οφείλονται στην αύξηση των καταναλωτικών δαπανών.

Στρατηγικές για την προσέλκυση ποιοτικών ξένων επενδύσεων:

- 1) Διαμόρφωση ενός εθνικού brand που θα προσβλέπει στην ενίσχυση της εικόνας της χώρας και στην ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της
- 2) Παροχή ανοικτών, διαφανών και αξιόπιστων συνθηκών και διαδικασιών για όλα τα είδη επιχειρήσεων, είτε ξένων είτε εγχώριων, συμπεριλαμβανομένων: ευκολία επιχειρηματικής δραστηριότητας, πρόσβαση σε εισαγωγές, ευέλικτη αγορά εργασίας και προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.
- 3) Εντατικοποίηση των ενεργειών του Οργανισμού Προώθησης Επενδύσεων (ΟΠΠ) για προώθηση άμεσων ξένων επενδύσεων.

- 4) Ο Μηχανισμός Ταχείας Δραστηριοποίησης (ΜΤΔ) που εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 3 Σεπτεμβρίου 2020 στο πλαίσιο της προσπάθειας για περαιτέρω προσέλκυση ξένων εταιρειών, καθώς και για ταχεία και αποτελεσματική εξυπηρέτηση αιτημάτων που λαμβάνονται από εταιρείες ξένων χωρών για εγκατάσταση στην Κύπρο θα συμβάλει σημαντικά στη προσέλκυση ξένων επενδύσεων και στη βελτίωση του επιχειρηματικού οικοσυστήματος. Επίσης, εισηγήση είναι να εξεταστεί όπως ο ΜΤΔ λειτουργεί όχι μόνο ως σύνδεσμος μεταξύ ξένων επενδυτών και εγχώριας οικονομίας, αλλά και ως καταλύτης παρέχοντας κορυφαία υποδομή και έτοιμη πρόσβαση σε εξειδικευμένους εργαζόμενους, τεχνικούς, μηχανικούς και διαχειριστές που μπορεί να απαιτούνται για την προσέλκυση τέτοιων επενδύσεων. Επιπλέον, θα πρέπει να ασχολείται με τη «φροντίδα» μετά την επένδυση, αναγνωρίζοντας τα αποτελέσματα επίδειξης από ικανοποιημένους επενδυτές, τις δυνατότητες επανεπένδυσης και τις δυνατότητες ανάπτυξης συμπλεγμάτων λόγω παρακολούθησης επενδύσεων.
- 5) Δημιουργία προγράμματος ανάπτυξης «προμηθευτή» για υποστήριξη της διαδικασίας αντιστοίχισης μεταξύ ξένου πελάτη και τοπικού προμηθευτή.
- 6) Ενθάρρυνση άμεσων ξένων επενδυτών από Κύπριους της Διασποράς. Οι συγκεκριμένοι επιχειρηματίες είναι πιο πιθανό να δημιουργήσουν δεσμούς με εγχώριες εταιρείες και να συμβάλουν στη διεθνοποίηση της χώρας υποδοχής.
- 7) Παραχώρηση επιδοτήσεων/επιχορηγήσεων για επενδύσεις σε πάγια περιουσιακά στοιχεία που θα γίνουν το 2021 ως ποσοστό του κόστους
- 8) Επανεξέταση φορολογικών κινήτρων και φορολογικών ελαφρύνσεων προς επιχειρήσεις και επενδυτές:
  - Παροχή φορολογικών εκπτώσεων (όπως για παράδειγμα η νοητή έκπτωση τόκων για εισαγωγή νέων κεφαλαίων υπό προϋποθέσεις) για όλα τα νέα κεφάλαια που επενδύονται στις επιχειρήσεις για επέκταση των δραστηριοτήτων τους.
  - Παροχή φορολογικών κινήτρων σε εξειδικευμένους τομείς, όπως για παράδειγμα υψηλής τεχνολογίας καθώς και δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας με την δημιουργία ερευνητικών κέντρων ή επιχειρηματικών πάρκων που θα συμπεριλαμβάνουν:
    - I. Επιδοτούμενη μίσθωση κρατικής γης
    - II. Επιχορηγήσεις προς υποστήριξη για απασχόληση και κατάρτιση (grants) σε συνεργασία με την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑΝΑΔ)
    - III. Παροχή αυξημένων πιστώσεων και φορολογικών αφαιρέσεων στην περίπτωση επενδύσεων για την έρευνα και καινοτομία
    - IV. Εισαγωγή φορολογικών και κινήτρων για επιχειρήσεις που εφαρμόζουν/επενδύουν σε φιλική προς το περιβάλλον τεχνολογία
- 9) Επέκταση των φορολογικών κινήτρων απαλλαγής του 20% και 50% των προσωπικών εισοδημάτων από εργοδότηση στη Δημοκρατία ατόμων που δεν ήταν φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου πριν την έναρξη εργοδότησης τους.
- 10) Αυξημένα φορολογικά κίνητρα προς τις επιχειρήσεις για επενδύσεις με σκοπό την εξοικονόμηση ενέργειας και νερού (διπλασιασμός των φορολογικών εκπτώσεων).

- 11) Αυξημένη κεφαλαιουχική έκπτωση για μηχανήματα, εγκαταστάσεις για βιομηχανικά και ξενοδοχειακές μονάδες νοουμένου ότι το δημοσιονομικό κόστος είναι εφικτό για το Κράτος.
- 12) Αύξηση αποσβέσεων για εξοπλισμό (επιταχυνόμενες αποσβέσεις) που υποβοηθούν την μετάβαση στην ψηφιακή εποχή και τεχνολογία.
- 13) Ανάπτυξη δικτύων πέμπτης γενιάς (5G) στη Κύπρο.
- 14) Δημιουργία Εθνικού Χωρικού Πλαισίου για την βιομηχανία, που θα ενσωματώνει Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την ανάπτυξη Επιχειρηματικών Πάρκων.
- 15) Απλούστευση και επιτάχυνση των διαδικασιών χορήγησης αδειών.

Μια άλλη διάσταση που μπορεί να εξεταστεί προς την προσέλκυση ξένων επενδύσεων είναι η ελευθεροποίηση συγκεκριμένων τομέων της οικονομίας και ο περιορισμός μονοπωλιακών καταστάσεων. Τέτοιες κινήσεις οδηγούν σε αύξηση της ανταγωνιστικότητας, στην καλύτερη κατανομή των διαθέσιμων παραγωγικών συντελεστών, σε αύξηση της αποτελεσματικότητας, στην ενθάρρυνση ξένων επενδύσεων, στη διάχυση νέων τεχνολογιών, στην άντληση δημοσίων εσόδων και στη μείωση των δαπανών, στην προσφορά υψηλότερης ποιότητας δημοσίων αγαθών προς τους πολίτες, σε χαμηλότερα τιμολόγια, και κατ' επέκταση στην ενίσχυση της εγχώριας παραγωγής και της απασχόλησης.

Αναγκαία η Θεσμική Ανάπτυξη

Η αναζωογόνηση των παραγωγικών επενδύσεων μέσω της παροχής κινήτρων, μπορεί όντως να οδηγήσει τη χώρα σε αναπτυξιακή πορεία. Ωστόσο, αν και αναγκαίες, οι ξένες επενδύσεις δεν είναι επαρκείς για να θέσουν την οικονομία σε τροχιά μακροχρόνιας ανάπτυξης. Για να είναι αυτό εφικτό απαιτείται η δημιουργία ενός αυστηρότερου θεσμικού πλαισίου πάνω στο οποίο θα βασιστεί η επαναφορά της εμπιστοσύνης προς την κυπριακή οικονομία από την κυπριακή κοινωνία και τους ξένους επενδυτές.

Χρησιμοποιώντας τον όρο «θεσμό» δεν εννοούμε μόνο τις νομικές οντότητες, όπως την Κυβέρνηση, τη Δημόσια Διοίκηση, την Αστυνομία και τη Νομική Υπηρεσία, αλλά και το γενικό πλαίσιο κανόνων – το σύνολο των περιορισμών και κινήτρων που δομούν την πολιτική, οικονομική και κοινωνική διάδραση – που προσδιορίζουν τον τρόπο που πραγματοποιούνται οι συναλλαγές και διαμορφώνονται οι συνεργασίες μεταξύ επιχειρήσεων, πολιτών και δημόσιας υπηρεσίας.

Η απουσία αξιόπιστων θεσμών παραγκωνίζει την αποτελεσματική εφαρμογή των νόμων, προκαλεί αβεβαιότητα και αρνητικό κλίμα για επενδύσεις και δημιουργεί πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη του φαινομένου της διαφθοράς, η οποία με τη σειρά της επιδεινώνει το πρόβλημα της ορθής κατανομής των πόρων, υποσκάπτει τα δικαιώματα ιδιοκτησιών, υπονομεύει το κράτος δικαίου και φθείρει την ίδια τη Δημοκρατία.

Η δημιουργία ενός ισχυρού θεσμικού πλαισίου θα εξασφαλίσει ένα αξιόπιστο πλαίσιο πάνω στο οποίο θα βασιστεί η αναπτυξιακή πορεία της χώρας που θα οδηγήσει στην κοινωνική πρόοδο, στη διάχυση των ευκαιριών, στην κοινωνική ευημερία και στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των πολιτών προς τη δημόσια διοίκηση.